

نقدی بر کتاب «آینده قدرت»

آینده قدرت یا آینده ایالات متحده آمریکا؟

حاکم قاسمی*

چکیده

کتاب آینده قدرت اثر جوزف نای با بررسی تحولات بین‌المللی، انواع قدرت را توضیح می‌دهد و ضمن بررسی شرایطی که کاربرد انواع قدرت را موثر می‌سازد، محدودیت‌های آن‌ها را نیز تبیین می‌کند. در این کتاب پس از بررسی انواع قدرت، وضعیت قدرت آمریکا ارزیابی، و ضعف‌های آن ذکر می‌گردد. نویسنده بکارگیری هریک از انواع قدرت را برای حفظ قدرت آمریکا کارساز نمی‌داند و راه کارساز شدن آنها را تلفیق هوشمندانه همه انواع و منابع مختلف قدرت معرفی می‌کند. نای راهبرد قدرت هوشمند را برای حفظ برتری آمریکا در جهان ارائه و سیاستمداران آمریکا را به تبعیت از آن دعوت می‌کند. این کتاب به شدت آمریکا محور، و بیش از آنکه در باره آینده قدرت و ماهیت آن باشد، در باره کشور قدرتمند آینده است. این ویژگی، کتاب را به مجموعه دستورالعملی سیاسی برای سیاستمداران آمریکایی جهت حفظ قدرت و موقعیت جهانی آمریکا تبدیل، گرایش‌ها و آمال سیاسی نویسنده را منعکس می‌کند، که البته بر سیاستمداران و سیاست‌های آمریکا بویژه دمکرات‌ها و سیاست‌های آن‌ها تاثیر عمیق داشته است.

کلیدواژه‌ها: قدرت نرم، قدرت سخت، قدرت هوشمند، جوزف نای، آمریکا.

۱. مقدمه

آینده قدرت (The Future of Power) به قلم جوزف اس نای (Joseph s. Nye) در سال ۲۰۱۱ (۱۳۹۰) در آمریکا منتشر شد و در سال ۱۳۹۲ (۲۰۱۳) در ایران توسط احمد عزیزی به

* دانشیار گروه علوم سیاسی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، ghasemi20@yahoo.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۵/۱۰، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۷/۲۰

فارسی ترجمه، و توسط نشر نی در تیراژ ۱۰۰۰ و در ۳۶۰ صفحه انتشار یافت. این کتاب یکسال بعد در سال ۱۳۹۳ به چاپ دوم رسید. در این کتاب تلاش شده است تا تصویری از آینده قدرت در پیش چشم ما ترسیم گردد. نویسنده تحولات مختلف را بررسی کرده و تاثیرات آنها بر قدرت را توضیح داده و سعی کرده است تغییر و تحول در قدرت و شکل آینده آن را تبیین نماید. نویسنده با بررسی تغییرات در منابع و عناصر تولید قدرت، سعی کرده قدرت آمریکا را مورد ارزیابی قرار دهد. نای هدف از تدوین کتاب را چنین بیان کرده است: "امید من این است که با شفاف‌تر کردن این مقال (مفهوم قدرت) گشاینده منظری فراگیرتر به افقهای راهبردی باشم - این منظر چه بسا همان قدرت هوشمند باشد" (نای، ۱۳۹۲، ص ۲۰).

نای با فرض اینکه آمریکا قدرت برتر در اوایل قرن ۲۱ است، ضعف‌های آمریکا را یادآور می‌شود و راهکار مقابله با این ضعفها را برای جلوگیری از افول قدرت آمریکا ارائه می‌نماید. راهکاری که منتهی به نوآوری نای و پیشنهاد راهبرد قدرت هوشمند می‌شود. اینکه قدرت چه تغییری کرده؟، منابع تولید قدرت کدامند؟ و چگونه به تولید قدرت سخت و نرم منتهی می‌شوند؟ و قدرت هوشمند چیست؟ پرسشهایی است که نویسنده تلاش کرده با پاسخ به آنها تغییر وضعیت قدرت کشورها را تبیین نماید. از نظر نویسنده آمریکا با توجه به عناصر و منابع قدرتی که دارد با استفاده از قدرت هوشمند می‌تواند قدرت و موقعیت خود را حفظ کند. نای می‌نویسد: "بحث گذار و جابجایی قدرت در قرن بیست یکم با تمرکز بر فرود آمریکا در آن نادرست و گمراه کننده است" (نای، ۱۳۹۲، ص ۲۷۱). وی با معرفی قدرت هوشمند می‌نویسد: "ظفرمندی آمریکا در قرن بیست و یکم منوط به بازکشف شیوه‌های مبدل شدن به قدرتی هوشمند است" (نای، ۱۳۹۲، ص ۳۱۰). از این رو راهبرد قدرت هوشمند را به دولت آمریکا پیشنهاد می‌کند. راهبردی که عمل به آن در دستور کار دمکرات‌ها و دولت اوباما قرار گرفت.

۲. معرفی نویسنده اثر

نای یک نظریه پرداز در حوزه روابط بین الملل شناخته می‌شود. وی استاد دانشکده حکومتداری کندی در دانشگاه هاروارد (Kennedy School of Government at Harvard University) است و آثار مختلفی در زمینه روابط بین الملل منتشر کرده است. بیشتر آثارش درباره قدرت و امنیت است. برخی از آنها عبارتند از: «رهبری روسای جمهور و خلق عصر

آمریکایی (Presidential Leadership and the Creation of the American Era) «(۲۰۱۳)،
«قدرت نرم: ابزار موفقیت در سیاست جهانی (Soft Power: The Means to Success in World
Politics)» (۲۰۰۴)، «بازی قدرت (The Power Game)» (۲۰۰۴) «تناقض در قدرت آمریکا
(The Paradox of American Power)» (۲۰۰۲)، «فهم منازعات بین المللی» (۱۹۹۳) و
مجموعه «قدرت در عصر اطلاعات جهانی (Power in the Global Information) Age»
(۲۰۰۴) (Curriculum Vitae of Joseph S. Nye).

نای در محافل سیاسی و اجرایی ایالات متحده نیز به عنوان کسی که نظریات قابل
اعتنایی دارد شناخته می شود. از جمله مسئولیتهایی که بر عهده داشتند عبارت است: معاون
وزیر دفاع در امور امنیت بین الملل (Assistant Secretary of Defense for International
Security Affairs)، رئیس شورای اطلاعات ملی (National Intelligence) Council، مسئول
برنامه منع اشاعه سلاحهای هسته ای در دولت جیمی کارتر (۱۹۷۶-۱۹۸۰) و رئیس مشترک
(همراه با ریچارد آرمیتاژ معاون وزیر خارجه جورج بوش پسر) کمیسیون دو حزبی قدرت
هوشمند در مرکز مطالعات راهبردی و بین المللی. نای ضمن مسئولیتهای دانشگاهی و
اجرایی به عنوان مشاور مقامات رسمی ایفای نقش کرده است. بعلاوه از وی برای ارائه نظر
و مشورت در جلسات سیاسی داخلی و بین المللی دعوت می شود (Profile of Joseph
S. Nye).

از مواردی که نای برای ارائه نظر به جلسه ای دعوت شد، دعوت وی به شورای
فرهنگی انگلیس در ۲۰ ژوئن ۲۰۱۰ (فروردین ۱۳۹۰) بود. موضوع بحث جلسه قدرت نرم
و دیپلماسی عمومی در قرن ۲۱ بود. در جلسه موضوع ایران و چگونگی مقابله با آن نیز
مطرح شد. نای با صراحت با کاربرد قدرت سخت و اقدام نظامی ضد جمهوری اسلامی
ایران مخالفت کرد، و کاربرد قدرت نرم را مناسب ترین راه برای تحت فشار قرار دادن نظام
سیاسی ایران معرفی و از تحریم اقتصادی ایران حمایت کرد (نای، ۱۳۸۹). نای با توجه به
مسئولیتهای اجرایی و مشاوره ای مقامات رسمی آمریکا، شخصیتی صاحب نفوذ و موثر در
فرایندهای تصمیم سازی و تصمیم گیری ایالات متحده آمریکاست.

۳. استقبال از نظرات نای در ایران

کتاب قدرت نرم نای در سال ۱۳۸۳ (۲۰۰۴) منتشر شد. چهار سال بعد در سال ۱۳۸۷
(۲۰۰۸) به فارسی ترجمه شد و مورد توجه زیاد قرار گرفت. کتاب آینده قدرت هم یکسال

بعد از ترجمه، در سال ۱۳۹۳ به چاپ دوم رسید. با انتشار کتابهای نای در ایران و استقبال از آنها، نظریات نای به سرعت در ایران رواج پیدا کرد و مورد توجه قرار گرفت. نای بیش از همه به خاطر نظریه پردازی در باره قدرت نرم و قدرت هوشمند (Smart Power) معروف شد. شخصیت‌های سیاسی، مراکز قدرت و محافل سیاسی ایران نظرات نای را مورد توجه قرار دادند و در موارد زیادی آن را به عنوان سیاست رسمی دولت ایالات متحده آمریکا مورد نقد و بررسی قرار دادند. مجامع دانشگاهی ایران نیز به نقد نظریه قدرت نرم و قدرت هوشمند پرداختند و ضمن بررسی محتوا و ماهیت آن، عوامل موثر در ارائه این نظریه، و پیامدها آن را در سیاست خارجی کشورها و در روابط بین الملل توضیح دادند. در این باره مقالات و کتابهای متعددی به رشته تحریر در آمد، فصلنامه‌هایی با این نام منتشر شد و پایان‌نامه‌های زیادی به این موضوع اختصاص یافت. توجه به نظریات و آثار نای در ایران علل مختلفی دارد:

۱. نویسنده آن یکی از نظریه پردازان روابط بین الملل است که دیدگاه‌هایش، نظریاتی قابل اتکایی برای شناخت تحولات بین المللی به حساب می‌آید. از این منظر آثار نای در محافل علمی و دانشگاهی همواره مورد استناد قرار می‌گیرد و در نگارش کتابها و مقالات در زمینه‌های مرتبط به آنها ارجاع داده می‌شود.

۲. کتابهای نای در فضایی به چاپ رسید که انقلاب‌های رنگی در برخی از کشورها به وقوع پیوست و یا در حال وقوع بود. نخستین نمونه «انقلاب رنگی» در ۱۷ نوامبر تا ۲۹ دسامبر ۱۹۸۹ در چکسلواکی واقع شد و با وقوع تحولات مشابهی به شکل زنجیره‌ای در صربستان (دو مرحله ۱۹۹۷ و ۲۰۰۰)، گرجستان (۲۰۰۳)، اکراین (۲۰۰۴) و قرقیزستان (۲۰۰۵) ادامه یافت. همزمانی این تحولات با ارائه نظریه قدرت نرم و انتشار کتابی در این باره موجب شد تا از یک سو آثار نای تبیینی دقیق از تحولات جاری به نظر برسد و از سوی دیگر بیانی از سیاستهای آمریکا در مناطق مختلف جهان جلوه کند. این دیدگاه با اعلام طرح خاورمیانه بزرگ توسط آمریکا که بر ایجاد تغییرات در خاورمیانه بدون کاربرد زور تاکید داشت، تقویت شد. بر این اساس سیاستمداران، اندیشمندان، مخاطبان و علاقمندان ایرانی، به سمت مطالعه این آثار گرایش یافتند تا هم تبیین دقیقی از تحولات بدست آورند و هم با سیاستهای جدید آمریکا آشنا شوند.

۳. برخی از آثار و کتابهای نای از جمله کتاب قدرت نرم و کتاب آینده قدرت در باره آمریکاست. کشوری که اولاً به عنوان یک ابرقدرت بازیگری موثر در روابط بین الملل

است. و ثانياً روابطش با جمهوری اسلامی ایران وضعیت خاص و ویژه ای دارد و همواره با بدبینی همراه بوده است. روابطی که نه تنها مناسبات دوجانبه، بلکه مناسبات ایران با سایر کشورها را نیز تحت تاثیر قرار داده است. از این جهت مطالعه این آثار در کسب شناخت بهتر از آمریکا و سیاستهای آن به عنوان بازیگر تاثیر گذار بر سیاست خارجی ایران و مناسباتش با سایر کشورها، بسیار موثر است.

۴. نای و افرادی نظیر وی افرادی تاثیر گذار بر فرایند تصمیم سازی و تصمیم گیری در آمریکا شناخته می شوند. از این رو نظریاتش به شدت بر سیاستها و فرایندهای سیاسی و سیاستگذاری در آمریکا تاثیر می گذارد. بنابر این آثار وی منبعی برای شناخت سیاستهای آمریکاست.

۴. آینده قدرت از منظر نای

کتاب آینده قدرت یک پیش گفتار، سه بخش، و یک نتیجه گیری دارد. در پیش گفتار نویسنده با اشاره ای به وضعیت قدرت آمریکا در قرن بیست یکم، استفاده از قدرت هوشمند را برای حفظ موقعیت آمریکا پیشنهاد، و دلایل نگاشتن این کتاب را مطرح می کند. نای می نویسد "سعی من این بوده که مفاهیم را، ضمن کندو کاوی در آینده قدرت آمریکا، به شیوه ای عملی برای دیگر کشورها نیز بسط و تفصیل دهم" (نای، ۱۳۹۳، ص. ۲۰). وی با توجه به تحولات قدرت در قرن بیست یکم تاکید دارد که آمریکا برای حفظ قدرتش باید به این تحولات توجه کند.

۱.۴ انواع قدرت

بخش اول کتاب چهار فصل دارد و "انواع قدرت" نام دارد. نویسنده کوشیده است تا قدرت و انواع قدرت را توضیح دهد. در فصل اول زیر عنوان "چیستی قدرت"، ماهیت قدرت و چگونگی اعمال قدرت تبیین شده است. نویسنده، ابهامهای موجود و فقدان تعریف واحد از قدرت را یادآور شده و تعریف خود از قدرت را چنین ارائه می کند: "ظرفیت انجام کاری و در شرایط اجتماعی اثرگذاری بر دیگران در راستای کسب نتایج مطلوب" (نای، ۱۳۹۳، ص. ۲۶). نویسنده به عواملی که می توانند بر توانایی ما تاثیر بگذارند و منابع متعددی که می توانند منشاء قدرت باشند اشاره می کند و قدرت را دارای وجوه

سه‌گانه می‌داند و می‌کوشد آنها را معرفی کند. وجه اول وجهی است که از تهدید و پاداش استفاده می‌شود. وجه دوم قدرت اینست که برنامه خود را به گونه‌ای تنظیم کنیم که طرف مقابل را در انتخاب‌های راهبردی محدود سازیم. وجه سوم آن است که باورها، برداشتها، و خواسته‌های طرف مقابل را شکل داده و تحت تاثیر قرار دهیم.

نویسنده با اشاره به مکتب رئالیسم در روابط بین‌الملل که بر وجه اول قدرت و کاربرد زور تاکید دارد، می‌نویسد با تحولات بین‌المللی و ظهور بازیگران جدید و بروز وابستگیهای متقابل و شکل‌گیری شبکه در هم تنیده‌ای از مناسبات فراملی، دیگر شرایط هرج و مرج گونه مورد نظر رئالیسم معنای خود را از دست داده و تنها کاربرد زور کارساز نیست. وی به رفتار زائیده قدرت نرم اشاره، و بکارگیری قدرت نرم را در روابط بین‌الملل مطرح می‌سازد. در عین حال کاربرد قدرت سخت را نفی نمی‌کند و استفاده از هر دو قدرت را با توجه به شرایط بین‌المللی ضروری می‌شمارد. بنابر این مفهوم قدرت هوشمند به معنای توانایی تلفیق منابع قدرت سخت و نرم برای دستیابی به راهبردهایی کارگشا (نای، ۱۳۹۳، ص. ۴۸) را پیش می‌نهد. نای قبلاً مفهوم قدرت هوشمند را در آثار خود مطرح کرده بود (نای، ۱۳۸۷ و Nye, 2007) اما در این کتاب آن را بسط داده، ضرورتها، الزامات و چگونگی بکارگیری آن را توضیح می‌دهد (نای، ۱۳۹۳، ص. ۵۱-۲۳).

در فصل دوم ویژگی‌های قدرت نظامی تبیین، و در باره اینکه چگونه ابزارهای نظامی می‌تواند منبع قدرت باشد و کشورها را به اهدافشان برساند توضیح داده شده است. نای قدرت نظامی را منبعی می‌داند که زائیده قدرت سخت، جنگ و تهدید است که در مواقعی که هیچ‌چاره دیگری نباشد اهمیت خاص می‌یابند. با این همه نای معتقد است با توجه به تغییرات و تحولات، از فایده‌مندی نیروهای نظامی کاسته شده است. وجود زرادخانه‌های هسته‌ای، افزایش هزینه‌های نیروهای نظامی متعارف، محدودیتهای داخلی کاربرد نیروی نظامی، و ظهور شرایط ناشی از وابستگیهای متقابل که کاربرد زور را محدود می‌کند از جمله دلایل افت فایده‌مندی نیروهای نظامی است.

نای تاکید می‌کند درگیری‌های مسلحانه از بین نرفته و از اهمیت قدرت نظامی کاسته نشده، اما جنگها متحول شده‌اند. بنابر این کاربرد نیروهای نظامی به شکل سنتی نمی‌تواند منبع قدرت باشد. نای تلاش برای کاربرد نیروی نظامی و استفاده از قدرت سخت را چندان کارساز نمی‌داند. آنچه می‌تواند نیروهای نظامی را به منبع قدرتی کارساز تبدیل کند توانایی تبدیل منابع نظامی به نتایج رفتاری مورد نظر است. نای بین قدرت نظامی به عنوان

قدرت سخت با قدرت نرم ارتباط برقرار می کند و آنها را در صورتی موثر می داند که به صورت مکمل یکدیگر مورد استفاده قرار گیرند. وی ترکیب موفق این دو نوع از قدرت را نمودی از قدرت هوشمند می داند. نای با این دیدگاه که قدرت نظامی به رغم تغییرات، بر وجوه مختلف قدرت می تواند تاثیر بگذارد و باعث افزایش توانمندی شود، نتیجه می گیرد در قرن بیست یکم قدرت نظامی همچنان به عنوان منبع اصلی قدرت باقی خواهد ماند. (نای، ۱۳۹۳، ص ۸۳-۵۱).

در فصل سوم کتاب که "قدرت اقتصادی" نام دارد، نویسنده رابطه متقابل اقتصاد و قدرت را توضیح می دهد. نای منابع اقتصادی را هم قدرت سخت و هم قدرت نرم معرفی می کند. وی به وابستگی متقابل اقتصادی اشاره و آن را به شدت بر قدرت تاثیرگذار توصیف می کند. وابستگی متقابل موجب حساسیت و آسیب پذیری می شود. کشوری که وابستگی بیشتری دارد حساس تر و آسیب پذیر تر است، اما بدان معنا نیست که کشوری که وابستگی کمتر است آسیب پذیر نیست. وابستگی متقابل به گونه ای است که گاهی کشوری که وابستگی چندانی هم ندارد آسیب پذیر می شود. نویسنده به مفهوم موازنه وحشت مالی اشاره می کند و آن را شبیه به موازنه وحشت هسته ای تشبیه می کند که در آن هر یک از طرف ها به رغم آنکه توان آسیب زدن به دیگری را دارند اما از ترس اقدام متقابل از هرگونه اقدامی علیه رقیب خودداری می کنند.

نویسنده به معرفی منابع قدرت اقتصادی می پردازد. منابع طبیعی به عنوان منبع قدرت معرفی می شوند و در این میان در باره منابع مهمی مانند نفت و گاز توضیح داده می شود. کشورهایی که این منابع را در اختیار دارند با توجه به نیاز دیگران به آنها، از قدرت تاثیرگذاری برخوردارند. از منابع اقتصادی به عنوان اهرمهای تشویق و تنبیه استفاده می شود. نای توضیح می دهد که چگونه با این اهرمها می توان بر دیگران تاثیر گذاشت. تشویقها و کمک های اقتصادی می تواند موجب قدرت دریافت کننده کمک گردد، اما با وابستگی هایی که ایجاد می کند، موجب آسیب پذیری می گردد. مهمترین شکل تنبیه را نویسنده کاربرد تحریم می داند، اما به محدودیتهای آنها اشاره می کند. نویسنده کاربرد تنبیه صرف را موثر نمی داند. اما پیش بینی می کند که در قرن بیست یکم همچنان به عنوان یک اهرم مورد استفاده قرار گیرد. نای کاربرد متناسب و بجا را در تشویق و تنبیه موثر می داند و هوشمندی در این باره را توصیه می کند (نای، ۱۳۹۳، ص ۱۲۱-۸۳).

عنوان فصل چهارم کتاب "قدرت نرم" است. نویسنده به کاربرد مفهوم قدرت نرم در رسانه ها، محافل آکادمیک و از سوی رهبران سیاسی اشاره می کند و می نویسد قدرت نرم

شکلی از قدرت برای دستیابی به نتایج مورد نظر است و تعارضی با رئالیسم ندارد. نای کاربرد قدرت نرم را دشوار توصیف می کند. زیرا آسان از دست می رود و بازیافت آن بی هزینه نیست. از این روست که قدرت نرم را بر اعتبار و باور استوار می داند و می نویسد عوام فریبی و پیچیدن اطلاعات در لفافه تبلیغ و هیاهو از سوی دولتها می تواند موجب زوال آن شود. نای آنچه را در کتاب قدرت نرم بدان پرداخته، در این فصل مرور (نای، ۱۳۸۷) و برای قدرت نرم سه منبع بنیادی ذکر می کند، که عبارتند از: فرهنگ، ارزشهای سیاسی، و سیاست خارجی. فرهنگ وقتی گیرایی داشته باشد، ارزشهای سیاسی چنانچه کشورها در درون و بیرون به آن وفادارباشند، و سیاست خارجی در صورتی که دیگران آن را مشروع بدانند و مرجعیت اخلاقی داشته باشد می تواند موجب قدرت نرم شوند. البته منابع قدرت نرم محدود به این سه منبع نیست، چنانکه منابع اقتصادی و حتی منابع نظامی نیز می توانند منبع قدرت نرم شوند.

نای قدرت نرم آمریکا را تبیین می کند و با اتکا به منابع قدرت نرم آمریکا، برتری این کشور در این زمینه را توضیح می دهد. نویسنده رفتارهای زائیده قدرت نرم را تنظیم دستور کار با هدف تاثیر گذاری بر راهبردهای بازیگران دیگر، قدرت جذب دیگران و توانایی ترغیب سایر بازیگران توصیف می کند و اعمال قدرت نرم از طریق دیپلماسی را توضیح می دهد. نای به ضرورت و اهمیت دیپلماسی عمومی پرداخته و با تاکید بر اینکه باورپذیری و اعتبار، منبع حیاتی قدرت نرم است، اقداماتی مانند بلوف و اغراق را که باورپذیری را مختل می کنند، مختل کننده قدرت نرم معرفی می کند. به اعتقاد نای دیپلماسی عمومی به دلیل ارتباطات روزانه، ارتباط استراتژیک، و توسعه و گسترش مناسبات پایدار با عناصر کلیدی می تواند تصویری گیرا از یک کشور ایجاد، و قدرت نرم تولید کند. نای ضمن تاکید بر اینکه در عصر اطلاعات همواره نرمی اثرگذار تر از سختی است، به محدودیتها و دشواریهای کاربرد قدرت نرم اشاره، و هوشمندی را برای استفاده از این قدرت مهم معرفی می کند (نای، ۱۳۹۳، صص ۱۵۹-۱۲۱).

۲.۴ جابجایی قدرت

بخش دوم کتاب "جابجایی های قدرت" نام دارد و دارای دو فصل پنجم و ششم است. در فصل پنجم قدرت سایبری و تاثیرات آن را توضیح داده می شود. نویسنده به انقلاب اطلاعاتی و اثرات آن اشاره، و ویژگی آن را سرعت جابجایی و انتقال اطلاعات، حجم

وسیع اطلاعات، کاهش هزینه ارتباطات و جابجایی اطلاعات و شکل گیری اشکال مختلف ارتباطات ذکر می کند. به اعتقاد نای اطلاعات به منبع قدرت تبدیل شده و در اختیار مردم قرار گرفته است. بنابر این سیاست جهانی از تیول دولتها خارج شده است. از طرف دیگر با انقلاب اطلاعاتی از قدرت کشورهای بزرگ کاسته، و بر قدرت کشورهای کوچک افزوده شده است. با توجه به ویژگیهای قدرت سایبری و امکان برخورداری بازیگران دولتی، غیر دولتی و افراد از این قدرت، نویسنده پراکنده شدن قدرت را تبیین می کند و توضیح می دهد چگونه افراد و بازیگران کوچک با استفاده از این قدرت می توانند بزرگترین قدرت ها را تهدید کنند.

نویسنده به تاثیرات استفاده از فضا و دامنه سایبری اشاره می کند و آن را موجد هم قدرت نرم و هم قدرت سخت می داند. نای به بهره برداری افراد و گروههای تروریستی از قدرت سایبری می پردازد و آسیب پذیری قدرتهای بزرگ را یاد آور می شود. از این رو تاکید می کند حتی بزرگترین قدرتها نیازمند همکاری با سایر بازیگران هستند. به اعتقاد نای قدرت سایبری زمینه پراکنده شدن قدرت در عرصه بین المللی را فراهم کرده است. گرچه قدرتهای بزرگ در برخی از حوزه ها مانند دریا، هوا، و فضا همچنان موقعیت انحصاری دارند اما در فضای سایبری رقبای کوچک و بزرگ فراوانی پیدا کرده اند. کثرت بازیگران در دامنه و فضای سایبری موجب شده است قدرت بازیگران نسبی باشد. گرچه دولتها به دلیل تسلط بر جغرافیا و برخورداری از برخی از امکانات و منابع قدرت، بیشتر می توانند از فضای سایبری استفاده کنند، اما پراکندگی قدرت بین بازیگران دولتی، غیر دولتی، شرکتها، و افراد، دولتها را آسیب پذیر ساخته است (نای، ۱۳۹۳، صص ۲۰۹-۱۵۹).

فصل ششم "گذار قدرت: مسئله فرود آمریکا" است. در این فصل افول قدرت آمریکا بررسی شده است. نای افول قدرت را به دو شکل مطلق و نسبی مورد توجه قرار داده و ظهور قدرت جدید، فساد داخلی، و یا یک هجوم خارجی را از عوامل افول قدرت کشورها می داند. نای دیدگاههایی را که در باره افول قدرت آمریکا ارائه شده ارزیابی کرده و برتری قدرت آمریکا را در اوایل قرن ۲۱ تایید می کند. اما ادامه آن را مورد مناقشه می داند. نویسنده با اشاره به توزیع منابع قدرت در جهان، رقبای آمریکا را معرفی و توانمندی های آنها را توضیح می دهد. اروپا، ژاپن، کشورهای بریک (برزیل، روسیه، هند، و چین) مهمترین رقبایی هستند که می توانند قدرت آمریکا را به چالش بکشند. نای ضمن اشاره به عوامل

قدرت این رقبا، ضعف های آنها را بر می شمارد و معتقد است آمریکا با بهره گرفتن از آنها می تواند برتری خود را حفظ کند.

در کنار رقبا، بیرونی آمریکا، نویسنده به آسیب ها و انحطاط داخلی آمریکا اشاره می کند و آن را از عوامل فرود قدرت آمریکا می داند. نای معتقد است مشکلات داخلی آمریکا چندان حاد نیست اما عامه مردم معتقدند وضع بسیار خراب است. مشکلات ناشی از مهاجرت، مشکلات مالی و اقتصادی، شکاف بین فقرا و ثروتمندان، ضعف نهادهای سیاسی، و افت اعتماد عمومی از مشکلات داخلی آمریکاست. نای تاکید می کند مردم آمریکا به قانون اساسی و نظام سیاسی کشورشان اعتماد دارند اما نسبت به دولت و عملکرد آن بی اعتمادند. این بی اعتمادی و داوری عمومی موجب کاهش قدرت نرم و قدرت سخت آمریکا می گردد. نای تاکید می کند با نشانه های افول قدرت آمریکا روبرو هستیم اما این افول مطلق، و آمریکا وارفته نیست. نویسنده احتمالات در باره وضعیت آینده قدرت آمریکا را به عوامل مختلفی وابسته می داند و می نویسد تاکید بر فرود قدرت آمریکا گمراه کننده است. آمریکا با مشکلات روبروست اما ترکیبی از اصلاحات داخلی با راهبردهایی هوشمند می تواند برتری قدرت آمریکا را حفظ کند (نای، ۱۳۹۳، صص ۲۷۹-۲۰۹).

۳.۴ قدرت هوشمند

بخش سوم کتاب "آینده قدرت"، سیاست نام دارد که شامل فصل هفتم با عنوان "قدرت هوشمند" است. نویسنده می کوشد قدرت هوشمند را معرفی و راهبرد استفاده از آن را پیشنهاد کند. این مفهوم از نوآوریهای نای است که در طراحی و تدوین راهبردها و سیاستها بر سیاستمداران آمریکا در دولت اواما تاثیر زیاد داشته است. نویسنده تاکید می کند هر دو قرائت برتری آمریکا، و افول آمریکا گمراه کننده است. نای عوامل قدرت را که در اختیار آمریکاست معرفی، و با اتکا به مفهوم قدرت هوشمند نتیجه گیری می کند اگر آمریکا به درستی از این منابع استفاده کند می تواند موقعیت خود را در ساختار قدرت بین المللی حفظ کند. نویسنده راهبرد قدرت هوشمند را معرفی و پیشنهادها را به سیاستمداران آمریکایی برای حفظ قدرت این کشور عرضه می کند. نای تاکید می کند این نوع از قدرت منحصر به آمریکا نیست و کشورهای مختلف با بهره گیری از آن منابع در اختیار خود را تبدیل به قدرت و اقتدار می کنند. آمریکا نیز با بهره گیری از قدرت هوشمند

می‌تواند بر رقبا و ضعفهای درونی فائق آید. نای پنج گام اساسی را برای موفقیت راهبرد قدرت هوشمند ذکر می‌کند که عبارتند از:

الف- روشن و مشخص بودن هدف،

ب- تهیه سیاهه ای از منابع و ارزیابی نوسانات این منابع در سایه تغییر شرایط،

ج- ارزیابی منابع و ترجیحات اهداف برای اثرگذاری بر آنها،

د- انتخاب رفتارهای قدرت مدار در شرایط گوناگون و نیز تعدیل تاکتیک ها به نحوی که به تقویت و نه تضعیف یکدیگر منجر شود،

ذ- ارزیابی دقیق احتمال موفقیت در حصول اهداف هم در سطح استراتژی و هم به لحاظ تاکتیکیهای اثرگذاری و نفوذ(نای، ۱۳۹۳، صص ۳۱۰-۲۷۹).

در مبحث نهایی جوزف نای نتیجه‌گیری خود را بیان کرده است. در نتیجه‌گیری آمده که اقتضای راهبرد قدرت هوشمند جایگزین کردن اختلاف دیرین واقع‌گرایی و لیبرالیسم با آمیزه‌ای از این دو است که نای نام آن را واقع‌گرایی لیبرال (Liberal Realism) می‌نامد. مشخصه واقع‌گرایی لیبرال را نای چنین بیان می‌کند:

الف- دغدغه اصلی آن درک قوت و قیود اقتدار آمریکا باشد،

ب- پابندی به اهمیت استراتژی کلان و منسجمی که قدرت سخت و قدرت نرم را در فرایند تبدیل آنها به قدرت هوشمند ترکیب کند،

ج- تامین امنیت آمریکا و متحدانش، پایایی اقتصادی قدرتمند در سطح داخلی و جهانی، آمادگی در برابر بلایای محیطی، ترویج لیبرال دمکراسی و حقوق بشر با هزینه‌ای معقول.

از نظر نای راهبرد قدرت هوشمند باید پنج چالش را مد نظر و مقابله با آنها را در اولویت قرار دهد. این پنج چالش عبارتند از:

الف- تلافی تروریسم و مواد هسته‌ای،

ب- اسلام سیاسی و شیوه بسط آن،

ج- خیزش قدرتی مسلط و متخاصم،

د- رکود اقتصادی،

ذ- اختلالات بوم شناختی از قبیل امراض عالمگیر و تغییرات ناخواسته آب و هوایی. (نای، ۱۳۹۳، صص ۳۱۵-۳۱۰).

۵. عوامل مؤثر در تدوین آینده قدرت

اگر با توجه به نسبت اندیشه و واقعیت های عینی، بپرسیم آیا تحولات و واقعیت های عینی اندیشه های کسانی چون جوزف نای را شکل داده یا آنکه اندیشه های افرادی مانند نای واقعیت های بیرونی را رقم زده است؟ باید گفت تحولات بیرونی و محیطی موجب شکل گیری و ارائه دیدگاهها نای و نظریه اش در باره قدرت و آینده آن شده است. اما این دیدگاهها و نظریه ها با تاثیرگذاری بر تصورات، دیدگاه ها، اقدامات، رویدادها و شکل دادن برخی از روندها، سیاستها و تحولات را تحت تاثیر قرار داده اند.

مهمترین عواملی که موجب ارائه دیدگاهها نای و نظریه اش در باره قدرت و آینده آن شده اند، به تغییر و تحولات اواخر قرن بیست و اوایل قرن بیست و یک بازمی گردد. در این مقطع تاریخی جهان شاهد فروپاشی نظام دو قطبی و خروج جهان از فضای امنیتی مبتنی بر رقابت های تسلیحاتی (متعارف و غیرمتعارف) عصر جنگ سرد بود. به موازات این تحول با وابستگی های متقابلی که بین جوامع ایجاد شد، ظهور اتحادیه های مختلف منطقه ای بویژه با هدف همکاری های اقتصادی قوت گرفت. نماد این وضعیت شکل گیری اتحادیه اروپا بود. بویژه با شکل گیری روند جهانی شدن و شکل گیری همکاری های اقتصادی در جهان در چارچوب سازمان تجارت جهانی، رقابتهای جهانی از عرصه های نظامی و امنیتی به عرصه های اقتصادی و تجاری کشیده شد.

این تحولات با روند شتابان گسترش ارتباطات و اطلاعات نیز همراه بود. در چنین محیطی که فضای سایبری و فعالیت در آن اهمیت می یابد، افراد، شرکتها، و گروه های غیردولتی به عنوان بازیگران بین المللی نقش برجسته ای می یابند، و تروریسم بین المللی شکل می گیرد. این وضعیت با ناکارآمدی برخی از سیاست های قدرت های بزرگ از جمله آمریکا که مبتنی بر تفکر عصر جنگ سردی بود همراه می گردد. چنانکه آمریکا در شکل دادن نظم نوین جهانی با محوریت آمریکا به عنوان تک قطب جهان، و ایجاد صلح در خاورمیانه در دهه ۱۹۹۰ ناکام ماند. در مهار گروه های تروریستی و جلوگیری از حملات آنها به منافع آمریکا نیز شکست خورد. حمله به سفارتخانه های آمریکا در کنیا و نایروبی و سپس حملات ۱۱ سپتامبر نماد این شکست بود. فشارهای نظامی این کشور بر عراق برای

ساقط کردن حکومت صدام نتیجه نداد، و تحریم‌های اقتصادی ضد کوبا، ایران، عراق، و کره شمالی بی‌اثر ماند. نای هنگام ارائه مفهوم قدرت هوشمند به صراحت به کاهش نفوذ و تصویر آمریکا در اوایل قرن بیست و یکم اشاره می‌کند و قدرت هوشمند را راهی برای جبران آن می‌داند (Ney, 2007).

این تحولات موجب شد عوامل سنتی قدرت که بطور عمده بر قدرت سخت و قدرت نظامی متکی بود کارآیی و توان تاثیر گذاری خود را از دست بدهند و در عین حال عوامل جدیدی به عنوان عوامل و منابع قدرت، نفوذ و اقتدار ظهور کنند. در این فضا نظریه‌ها و دیدگاه‌های سنتی مبتنی بر قدرت سخت و دارای ماهیت نظامی و امنیتی توان تبیین و توضیح تحولات بین‌المللی و ارائه راهکار برای مقابله با مشکلات را از دست می‌دهند. لذا زمینه طرح نظریه‌ها و دیدگاه‌های متناسب با محیط و فضای جدید بین‌المللی که قدرت توضیح این تحولات را داشته باشد و بتواند به دولت‌ها برای تعقیب اهداف و منافعشان راهبرد و راهکار ارائه نماید فراهم می‌گردد.

بسیاری از متفکران روابط بین‌الملل معتقدند "تحولات دهه پایانی سده بیستم دوران ساز و نشانه نوعی دگردیسی است که با گذار از نظام قرون وسطی به نظام دولت‌های نو در میانه سده هفده شباهت دارد. اما این مفسران تفسیرهای بسیار متفاوتی از سرشت این دگردیسی به دست داده و ویژگی‌های متباینی برای نظم بالنده جهانی برشمرده اند (فرای، و اُهیگن، ۱۳۹۰ ص ۲۴). از این روست که در این فضا، نظریه‌های مختلف که گاه متعارض و متضاد با یکدیگر هستند ارائه می‌شوند و می‌کوشند دست دولت‌ها را در تحلیل شرایط و انتخاب راهبرد و راهکار بگیرند. نظریه جوزف نای نیز تحت تاثیر این شرایط و متاثر از این فضا مطرح گردید تا راهی پیش پای دولت آمریکا بگذارد. بنابر این به شدت متاثر از محیط بین‌المللی اواخر قرن بیست و اوایل قرن بیست یکم است. اما این نظریه و راهبرد منبعت از آن بعد از آنکه مطرح شد در موارد بسیاری مبنای عمل قرار گرفت و سیاست‌ها، و محیط سیاسی را تحت تاثیر قرار داد.

۶. نقد و ارزیابی کتاب آینده قدرت

۱.۶ نقد و ارزیابی شکلی اثر

از نظر شکلی، کیفیت فنی و ظاهری اثر (حروف‌نگاری، صفحه‌آرایی، کیفیت چاپ، صحافی، و قطع کتاب) خوب و مناسب است. طرح جلد ساده و به نوعی تداعی کننده

سایه قدرت بر جهان است. اما منعکس کننده محتوای کتاب یعنی انواع و اقسام قدرت و ابعاد مختلف آن نیست. متن اثر در انتقال مفهوم گویاست، اما از لحاظ ویرایشی و نگارشی اشکالاتی دارد که شایسته است در چاپهای بعدی مرتفع شود. نمونه‌ای از اشکالات ویرایشی و نگارشی در جدول زیر منعکس شده است.

جدول شماره ۱: اشکالات نگارشی و ویرایشی

ردیف	نکات ویرایشی و نگارشی	صفحه	صحیح
۱	قر	۳۱	قرن
۲	جنگ های پیوندی	۶۲	نیاز به توضیح در زیر نویس
۳	جوجیتسو در ص ۲۵ جوجیتستو در ص ۶۳	۶۳ و ۲۵	کلمه صحیح کدام است؟
۴	رفتاری زائیده قدرت اقتصادی، قائم به وجوه اقتصادی حیات اجتماعی است - تولید و مصرف ثروتی سنجش پذیر با پول.	۸۴	کاما بعد از کلمه قدرت اقتصادی
۵	برایند رشد اقتصادی، کیک بزرگ تری است که غالباً برنده سهم بیشتر را قدرت نسبی مشخص می‌کند	۸۴	کاما بعد از کلمه رشد اقتصادی
۶	بسیاری همانگونه جنگیدن را ...	۱۰۵	بسیاری همانگونه که جنگیدن را ...
۷	ارزشها هرچه پیش تر میان انسانها مشترک	۱۲۷	ارزشها هرچه پیش تر میان انسانها مشترک ....
۸	توجه غالباً نامتقارن است و حجم و بزرگی مسئله، جلب توجه پیش تر را ...	۱۳۲	کاما بعد از بزرگی مسئله
۹	داوری بر سر ... در هریک از سه مدل متفاوت است.	۱۳۵	در متن به دومدل اشاره شده اما در این جمله از سه مدل صحبت می‌شود.
۱۰	اشخاص ثالثی که پیش از منطق، دل بسته ...	۱۳۵	کاما بعد از منطق،
۱۱	جاذبه قدرت نرم میوه آن گاه محتاج اندک تلاشی نیز هست.	۱۳۵	نامفهوم
۱۲	... در اروپا، روسیه و چین افزایش، اما در چین کاهش یافته است	۱۴۱	مشخص نیست در چین افزایش یا کاهش یافته؟؟؟
۱۳	... نمود مدرن و متمدانه تر جهان...	۱۵۸	... نمود مدرن و متمدانه تر جهان...
۱۴	قانون تجارت دستپخت قرون میانه ، بیشتر ...	۱۶۴	کاما بعد از قرون میانه
۱۵	... نگرشهای تازه پدید آوردند	۱۶۴	... نگرشهای تازه پدید آوردند
۱۶	... به لحاظ سیاسی م تبط ،	۱۹۱	... به لحاظ سیاسی مرتبط
۱۷	... که قابلیت درامدزایی شان اندک، است...	۱۹۷	کامای بعد از اندک، زائد است
۱۸	برخی آمریکائیان از آنجا که باور به فرود قدرت،	۲۰۸	کاما بعد از فرود قدرت

		دست گذاشتن بر نقطه ای حساس...	
سال بعد ادوارد شوارد نادره نیز به مقامات کشورش گوشزد کرده بود	۲۲۶	سالی بعد ادوارد شوارد نادره نیز به مقامات کشورش گوشزد بود ...	۱۹
... چین و شوروی علیه آمریکا دست در دست یکدیگر گذاشته اند	۲۲۹	... چین و شوروی علیه آمریکا در دست یکدیگر گذاشته‌اند	۲۰
کامای بعد از کارشناس،	۲۴۳	به باور یک کارشناس، نظام سیاسی چین ...	۲۱
..... بر توفیق تروریستها در یارگیری افزوده است	۲۹۹	... بر توفیق تروریستها در یادگیری افزوده است	۲۲

برگران اثر از انگلیسی به فارسی از نظر انتقال مفهوم خوب است اما چندان روان و سلیس نیست. با توجه به ساختار متفاوت جملات انگلیسی با جملات فارسی در ترجمه‌ها معمولاً تلاش می‌شود ساختار جملات نیز به ساختار جملات فارسی برگردانده شود. اما در ترجمه این اثر در موارد زیادی ساختار جملات لاتین همچنان حفظ شده است. این نوع از ترجمه بر روانی و رسایی متن آسیب رسانده و حتی موجب شده در برخی موارد جملات نامفهوم باقی بماند.

جدول شماره ۲: حفظ ساختار جملات لاتین در ترجمه فارسی

اشکال	صفحه	جمله و عبارت
ساختار ترجمه ای	۷۹	... بسته به احراز شرایطی چون قابلیت است و رافتی ملموس و مفهوم.
ساختار ترجمه ای	۸۳	..... در زمره منابع بنیادین قدرت اند- اعم از سخت و نرم
ساختار ترجمه ای	۱۲۷	پراکندگی آن اما فراگردی است تازه تر.
ساختار ترجمه ای	۱۵۸	..... صحنه را متراکم تر از همیشه می بینند و به دشواری مهارپذیر.
ساختار ترجمه ای و جمله نامفهوم	۱۹۷	سازمانهای تبهکار کارکشته اند .....گسترش سلاحهای هسته ای اما بسیار آسانتر.
ساختار ترجمه ای و جمله نامفهوم	۲۰۴	... و خود نشانه بارز پراکندگی قدرتی نمود و شاخصه سیاست جهانی در قرن حاضر
جمله نامفهوم و نارسا	۲۲۷	... و سرمایه داری روسی ... لازم برای اعتمادسازی در مناسبات بازار.
جمله نامفهوم	۲۶۳	... منابع قدرت این کشور به نتایجی میوه قدرت می دانند

۲.۶ نقد و ارزیابی محتوایی اثر

اثر نظم منطقی و انسجام مناسبی دارد به گونه ای که هر فصل مقدمه‌ای برای ورود به فصل بعدی است و فصول یکدیگر را کامل می‌کنند تا به جمع بندی، نتیجه گیری و ارائه راهکار می‌رسد. در درون هر فصل (تسلسل عناوین جزئی و پیوند با نتیجه اثر) نیز نظم منطقی و انسجام مطالب حفظ شده است. نویسنده در هر فصل با ارائه مطالب در نظمی منطقی به جمع بندی و نتیجه گیری می‌رسد. منابعی هم که در اثر به آنها استناد شده، در موارد زیادی ضمن روزآمدی و جدید بودن، کاملاً مستند است که موجب غنای اثر شده است. با این همه از نظر محتوایی نکات زیر قابل توجه است:

۱- نگاهی به عنوان کتاب "آینده قدرت" ذهن را به سمتی هدایت می‌کند که با اثری درباره قدرت و ماهیت آن روبرو هستیم که سعی دارد با توجه به تحولات، آینده قدرت را مشخص سازد. از این رو ذهن آماده می‌شود دریابد از نظر نای قدرت در آینده چیست؟ چه ماهیتی دارد؟ و در آینده این ماهیت چه تغییر و تحولاتی را به خود خواهد دید؟ اما کتاب "آینده قدرت" بیش از آنکه کتابی باشد در باره آینده قدرت، کتابی است در باره قدرتمند آینده و تلاشی است برای پاسخ دادن به این سوال که کشور قدرتمند آینده (قدرت آینده در عرصه بین المللی) چه کشوری است؟ و آمریکا به عنوان کشوری قدرتمند در آغاز قرن بیست و یکم در آینده چه وضعیتی پیدا می‌کند؟

نویسنده با توجه به وضعیت قدرت بازیگران مختلف، وضعیت قدرت آمریکا را بررسی می‌کند. در راه عوامل و عناصر قدرت و چگونگی تبدیل شدن آنها به قدرت ملی را بررسی، و با مقایسه وضعیت آمریکا با وضعیت سایر کشورها، وضعیت قدرت آمریکا را در آینده توصیف می‌کند. با این توصف سعی می‌شود به کسانی که صحبت از افول قدرت آمریکا می‌کنند و مقامات آمریکایی که نگران افول قدرت و نقش آمریکا در عرصه بین المللی شده اند، اثبات کند، همچنان آمریکا قدرت اول جهان است و اگر از منابع قدرت هوشمندانه استفاده کند، همچنان به عنوان کشور قدرتمند در آینده باقی خواهد ماند. بنابراین این با توجه به عنوان اثر و محتوای آن، کتاب از نظر انطباق عنوان با محتوا مخدوش است.

۲- کتاب آمریکا محور است و دستورالعملی برای سیاستمداران آمریکاست که چگونه عمل کنند تا موقعیت آمریکا به عنوان قدرت اول جهان از خطر نجات یابد. مسائل مختلف و قدرت بازیگران متعدد بررسی شده، اما همه به گونه‌ای ساماندهی شده است که وضعیت قدرت آمریکا تبیین گردد. در این کتاب گرایش و علاقه نای به آمریکا به عنوان یک قدرت

تاثیرگذار کاملاً مشهود است و تا حدی گرایش‌های ملی‌گرایانه وی را منعکس می‌سازد. به عنوان یک اندیشمند و عضو هیات علمی دانشگاه تلاش کرده موضوع تحولات قدرت کشورها را به صورت علمی مورد بحث قرار دهد، اما تمایلات ملی‌گرایانه‌اش که جامعه بین‌المللی تحت سلطه آمریکا را مطلوب می‌شناسد، به صورت عریان بیان می‌شود و برای رسیدن به آن دست به راهبردنگاری می‌زند و راهبرد قدرت هوشمند را به سیاستمداران آمریکا پیشنهاد می‌کند.

۳- وابستگی حزبی و گرایش سیاسی جوزف نای در ارائه دیدگاه‌هایش تاثیر فراوان دارد و محتوای کتاب حاکی از تلاش وی برای کمک به دولت آمریکا است. وی با مشارکت در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در آمریکا، خود را موظف به تلاش برای حل مشکلات این کشور در عرصه بین‌المللی می‌داند. از این رو برای حفظ موقعیت آمریکا در ساختار بین‌المللی راهبرد طراحی می‌کند، دستورالعمل ارائه می‌دهد و خط مشی سیاسی تعیین می‌کند. راهبرد و دستورالعمل‌های وی مبنای عمل نیز قرار گرفت. با مطرح شدن راهبرد قدرت هوشمند، این راهبرد مورد استفاده دولت آمریکا قرار گرفت. از ابتدای ورود اواما به کاخ سفید در سال ۲۰۰۸ و با توجه به ناکارآمدی سیاست‌های آمریکا با کاربرد قدرت سخت یا قدرت نرم به ویژه در خاورمیانه، کاربرد قدرت هوشمند از سوی آمریکا مبنای عمل قرار گرفت. تاکیدهای مکرر بر گزینه‌های روی میز در برخورد با ایران هم نمادی از کاربرد این راهبرد بوده است.

۴- با توجه به وابستگیها و گرایش‌های نویسنده، در باره میزان رعایت بی‌طرفی علمی در تحلیل‌های این اثر باید گفت، بی‌طرفی علمی به معنای اینکه نویسنده کتاب جهت‌گیری سیاسی نداشته باشد در این اثر وجود ندارد. نویسنده وابسته به یکی از جریان‌های سیاسی و فکری در آمریکاست که در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری نقش دارد. لذا سعی کرده ضعف‌ها و تهدیدهای موجود بر سر راه آمریکا، و فرصت‌ها و امکانات در اختیار این کشور را گوشزد کند و برای حفظ قدرت آمریکا راهکار ارائه نماید. نویسنده، ناظر یا تحلیلی‌گری بی‌طرف نیست. کاملاً نسب به موضوعی که بررسی کرده موضع دارد و اثری با جهت‌گیری مشخصی را تدوین کرده که هدفش یافتن راهی برای شناسایی و رفع ضعف‌های آمریکاست.

۵- رویکرد نای به شدت محافظه‌کارانه و تلاش برای حفظ وضع موجود ساختار بین‌المللی است. نای وضع موجود ساختار قدرت بین‌المللی را که در آن آمریکا وضع

مسلط دارد وضع مطلوب می داند و نگران تغییراتی است که احتمال وقوع دارد و می تواند به وضع مسلط آمریکا آسیب بزند. از این رو تلاش می کند با پیشنهادهای خود از تغییرات احتمالی در ساختار قدرت که می تواند آمریکا را به زیر بکشد جلوگیری و وضع موجود را حفظ نماید.

۶- نای در تبدیل شدن منابع قدرت به قدرت و اقتدار یک کشور شرایط را بسیار موثر می داند. ارزیابی وی از قدرت کشورها نیز بر اساس شرایط و تحولات سیاسی بین المللی صورت گرفته است. زمانیکه شاهد ناکارآمدی کاربرد قدرت سخت از سوی دولت بوش پسر در حمله به افغانستان در سال ۲۰۰۱ و حمله به عراق در سال ۲۰۰۳ بود قدرت نرم را مطرح کرد. نای در کتاب قدرت نرم در باره نگارش کتاب و علل توجه به قدرت نرم می نویسد: "جنگ چهار هفتگی عراق در بهار ۲۰۰۳ نمایش خیره کننده قدرت سخت آمریکا بود ... اما این پیروزی آسیب پذیری ما را در مقابل تروریسم برطرف نکرد ضمن اینکه هزینه هایی را هم برای قدرت نرم ما در بر داشت" (نای، ۱۳۸۷، ص ۲۶). زمانی هم که کاربرد قدرت نرم که در چارچوب طرح خاورمیانه بزرگتر و ایجاد تغییرات در کشورها از طریق ارتباط با جامعه مدنی و افکار عمومی مطرح شد، به علت ضعیف شدن قدرت نرم آمریکا چندان موثر واقع نشد راهبرد قدرت هوشمند را مطرح کرد. از این جهت نای مبنا و معیار مشخصی برای ارزیابی قدرت بدست نمی دهد و همه چیز به شرایط بستگی دارد و دولت ها باید همه عوامل و عناصر را با توجه به شرایطی که در آن به سر می برند مورد توجه قرار دهند. بنابر این قدرت هر کشور بیش از آنکه به عوامل و عناصر قدرت (چه از نوع نرم و چه از نوع سخت) بستگی داشته باشد به شناخت دقیق شرایط و هوشمندی و موقع شناسی سیاستمداران در بکارگیری منابع و عناصر قدرت وابسته است. اگر همه عناصر موجود باشد اما این هوشمندی و موقع شناسی نباشد قدرتی به ظهور نمی رسد. با این دیدگاه ارزیابی و سنجش قدرت کشورها دشوارتر می گردد.

۷- راهبرد قدرت هوشمند پاسخی به شرایط و تحولات بین المللی است که منجر به ظهور جریانها و روندهایی متعارض به موازات هم می شود. اگرچه همچنان بر قدرت سخت به عنوان یک عنصر اساسی و قدرتمند تاکید می شود، اما جهان امروز با فرایندها و روندهایی روبروست که کاربرد قدرت سخت را دشوار می سازد. به عنوان مثال با ظهور قدرت سایبری و فعال شدن و تاثیر گذاری افراد در عرصه بین المللی کاربرد زور علیه آنها تاثیر ندارد. یا با فعال شدن گروههای تروریستی و پراکندگی آنها در محیط بین المللی کاربرد

زور چندان موثر نیست. از سوی دیگر فرایندها و روندهایی شکل گرفته که کاربرد قدرت نرم را ضروری می سازد. روند گسترش ارتباطات و اطلاعات و ایجاد وابستگیهای متقابل و جهانی شدن و فراهم شدن شرایط برای تاثیر گذاری بر ملتها و تحولات کشورها بدون کاربرد قدرت سخت نمودی از این فرایندهاست. بنابر این تاکید صرف بر کاربرد قدرت سخت و یا کاربرد قدرت نرم به هیچ وجه صحیح و موثر نیست. ترکیب آنها با یکدیگر هم عملا غیر ممکن و خستی کننده یکدیگر خواهند بود. لذاست که راهبرد قدرت هوشمند معنا پیدا می کند. بدین معنا که کشورها از هیچ یک از انواع قدرت بی نیاز نیستند. در عین حال نمی توانند آنها را باهم ترکیب کنند. آنچه به کمک آنها می آید هوشمندی و به موقع استفاده کردن از انواع عناصر و منابع قدرت است. در پاسخ به چنین وضعیتی است که نای راهبرد قدرت هوشمند را پیش می نهد.

۸- "راهبرد قدرت هوشمند" نوآوری نای محسوب می شود. اما باید آن را تاکید مجددی بر یک اصل قدیمی در استفاده از عناصر ملموس و غیرملموس قدرت به حساب آورد. نای قدرت هوشمند را استفاده بجا و به موقع از منابع قدرت سخت و نرم می دانند. موضوعی که نظریه پردازان پیشین با بیانی دیگر مانند توانمندی، دانش، و کیفیت استفاده از عناصر قدرت، به عنوان عنصر ناملموس قدرت مطرح کرده اند. مورگنتا به کیفیت دیپلماسی و کیفیت حکومت اشاره می کند و ترکیب و بکار گرفتن متناسب و متوازن همه عوامل را منبع قدرت می داند. مورگنتا (۱۳۷۴، ص ۲۴۶) می نویسد: "کیفیت دیپلماسی یک دولت همه آن عوامل متفاوت (عوامل قدرت) را به صورت مجموعه ای منسجم ترکیب می کند، به آنها وزن می دهد، و با دمیدن روح قدرت بالفعل در آنها امکانات بالقوه و خفته آنها را بیدار می کند". در کتاب سیاست جهان در بررسی عناصر قدرت، چگونگی مدیریت و بکارگیری منابع عامل قدرت معرفی شده است (ارگانسکی، ۱۳۴۸)، و سیف زاده محقق ایرانی در بررسی عناصر قدرت ملی یکی از عناصر ناملموس را ظرفیت و میزان رهبری و هدایت ملت می شناسد و می نویسد هیچ نیروی انسانی یا صنعتی و نظامی قادر به قدرتمند کردن ملت نخواهد شد مگر آنکه رهبری این منابع را با حداکثر تاثیر در صحنه جهانی مورد استفاده قرار دهد (سیف زاده، ۱۳۶۸، ص ۱۵۴). تنها نوآوری نای آن است که قدرت هوشمند را به شکلی مجزا و مستقل از ابعاد دیگر قدرت و به عنوان چهره جدیدی از قدرت مطرح کرده است. در حالیکه نویسندگان دیگر آن را عنصری از دیگر عناصر قدرت و در کنار دیگر عناصر قدرت مطرح کرده اند.

۹- در کتاب آینده قدرت بجای معرفی قدرت و ماهیت آن عناصری که موجب قدرت کشورها می شوند یک به یک معرفی شده اند. همه عناصری که مطرح شده اند ماهیت و ذات یکسانی ندارند. بنابر این قرار دادن هرکدام از آنها به جای دیگری بدین معنا که یکی را بتوانیم جایگزین دیگری بکنیم کاملاً بی معناست. اگر کشوری یکی از منابع و عناصر یکی از انواع قدرت را به وفور داشته باشد اما از منابع و عناصر نوع دیگر قدرت بی بهره یا کم بهره باشد، نمی تواند آنها را جایگزین نماید. از همین روست که نویسنده در پایان به مفهوم قدرت هوشمند می رسد و هوشمندی در به کارگیری هریک از این عناصر و منابع قدرت را مطرح می کند و این هوشمندی را عامل قدرت می داند. نویسنده با اشاره به عناصری که در اختیار آمریکاست هوشمندی در بکارگیری این عناصر را عاملی برای حفظ قدرت آمریکا و حفظ و تداوم جایگاه آن در عرصه بین المللی در آینده توصیف می کند. بنابر این تلاش برای تبیین آینده قدرت به تبیین وضعیت قدرت آمریکا در آینده منتهی می شود.

۱۰- مفروض نویسنده این است که آمریکا قدرت اول جهان است و با استفاده هوشمندانه از منابعی که دارد در آینده قابل پیش بینی نیز در این موقعیت خواهد ماند. البته نویسنده برای تبیین مسئله تلاش کرده به صورت علمی عمل کرده، واقعیت‌ها را در چارچوبی علمی به مقامات آمریکا گوشزد نماید. اما محتوای علمی و پژوهشی اثر با مبانی و پیش فرض‌های که نویسنده در باره آینده قدرت آمریکا مطرح کرده، ناسازگار است. نویسنده در آینده قابل پیش بینی همچنان آمریکا را قدرت اول می داند، اما با مجموعه استدلالهایی که در باره تحول انواع و منابع قدرت و بی اثر شدن ابعاد مختلف قدرت مطرح می کند، با این پیش بینی نمی تواند منطبق و سازگار باشد.

۷. نتیجه گیری

مطالعه کتاب آینده قدرت خواننده را هم با تحولات بین المللی، هم با قدرت و انواع و اقسام آن و هم با آسیب‌ها و نقاط ضعف آمریکا آشنا می سازد. از آنجا که نویسنده آن یکی از صاحب نظران روابط بین الملل و از افراد تاثیر گذار در فرایند تصمیم سازی و تصمیم گیری در آمریکاست محل رجوع کسانی است که می کوشند تحولات بین المللی و سیاست‌های آمریکا را بشناسند. فروش و تجدید چاپ آن حاکی است در بازار کتاب ایران مشتری دارد. در مطالعه کتاب توجه به اشکالات آن ضروری است.

اشکالات کتاب در دو دسته شکلی و محتوایی است. نقاط ضعف شکلی کتاب به ترجمه آن برمی‌گردد. رفع این اشکالات توسط مترجم و تجدید چاپ آن توسط ناشر پس از اعمال اصلاحات بسیار سودمند خواهد بود. اما از نظر محتوایی خواننده کتاب باید به این نکته توجه داشته باشد که کتاب آینده قدرت کتابی به شدت آمریکا محور است و بیش از آنکه کتابی باشد در باره آینده قدرت و ماهیت آن، کتابی است در باره کشور قدرتمند آینده. نویسنده اقسام قدرت و عناصر قدرت را ذکر می‌کند و به بحث می‌گذارد اما در نهایت با ارائه راهبرد قدرت هوشمند، دستورالعملی سیاسی برای حفظ قدرت آمریکا ارائه می‌کند. دستورالعملی که در دوره ریاست جمهوری اوباما مبنای عمل قرار گرفت. آنچه را کتاب آینده قدرت ترسیم کرده، آسیبها و نقاط ضعف آمریکا، از یک سو و عناصر و منابع قدرت این کشور از سوی دیگر است. نای راهبرد قدرت هوشمند را پیشنهاد داد تا بگوید دولت آمریکا چگونه می‌تواند با تلفیق این عناصر قدرت و استفاده به جا و به موقع از آنها، بر آسیب‌ها و ضعف‌ها غلبه، و موقعیت خود را به عنوان قدرت برتر جهان در قرن پیش رو حفظ کند. از این رو آنچه را نای در کتاب آینده قدرت پیشنهاد داده در فهم قدرت، عناصر آن، و چگونگی کاربرد آن موثر است، اما با توجه به آمریکا محوری آن لزوماً قابل تعمیم به همه کشورها نیست. می‌تواند ما را با سیاستهای آمریکا بویژه سیاستهای دمکرات‌ها و تصوراتی که آنها دارند آشنا کند اما لزوماً مبنای عمل همه سیاستمداران و گرایش‌های مختلف درونی آمریکا نیست.

کتاب‌نامه

ارگانسکی، ای. اف. ک. *سیاست جهان*، مترجم: حسین فرهودی، چاپ دوم، تهران: ناشر: بنگاه ترجمه و نشر کتاب.

سیف زاده، سید حسین (۱۳۶۸)، *نظریه‌های مختلف در روابط بین‌الملل*، تهران: نشر سفیر.
فرای، گرگ، و جاسیتا اهیگن (۱۳۹۰)، *نظریه‌های متعارض از سیاست جهان*، ترجمه علیرضا طیب، تهران: نشر نی.

مورگنتا، هانس جی. (۱۳۷۴)، *سیاست میان ملتها*، ترجمه حمیرا مشیر زاده، تهران: موسسه چاپ و انتشار وزارت امور خارجه.

نای، جوزف اس. (۱۳۹۳)، *آینده قدرت*، ترجمه احمد عزیزی، تهران: نشر نی.
نای، جوزف اس. (۱۳۸۷)، *قدرت نرم*، مترجمان سید محسن روحانی و مهدی ذوالفقاری، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) و پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج.

۲۹۶ نقدی بر کتاب «آینده قدرت»: آینده قدرت یا آینده ایالات متحده آمریکا؟

نای، جوزف اس. (۱۳۸۹)، "متن سخنرانی جوزف نای در باره جنگ نرم در شورای انگلیس"، *مشرق*،
دریافت از: <http://www.mashreghnews.ir/fa/news>، ۱۳۸۹/۶/۳۱

Ney, Joseph S.(2007), Smart Power, The Huffington Post, November 29, 2007

Nye. Joseph S., *Curriculum Vitae*, Available at:

<http://www.hks.harvard.edu/fs/jnye/deannynecv.pdf>

Nye. Joseph S., *Profile*, Available at: <http://www.hks.harvard.edu/about/faculty-staff-directory/joseph-nye>

